

De PVV vreest voor het verdwijnen van de Afrikaanse taal. SGP, CU en PVV voelen medeleven met hun Afrikaanse 'stamverwanten'; zo diende de SGP, vergeefs, een motie in tegen geweld tegen blanke Zuid-Afrikanen. Maar is er sprake van 'stamverwantschap'? Een aantal onlangs naar Nederland geëmigreerde Zuid-Afrikanen vertelt.

Verwantschap? Nou nee

Anne-Lot Hoek

‘De nummer één reden van mijn vertrek uit Zuid-Afrika was de misdaad’, vertelt Erica Simpson (36) in een cafeetje in Hilversum, vlakbij haar werk. “In Johannesburg moest ik mijn auto pakken om naar de winkel te gaan driehonderd meter verderop.” Zij woont sinds 2008 in Nederland. “En het gaat er niet eens om dat je bang bent om beroofd te worden, je bent bang dat je wordt verkracht of dat je keel wordt doorgesneden.”

De familie Van der Meer-Tresidder ondervond die angst in 2007 aan den lijve. “We werden om twee uur 's nachts van ons bed gelicht in Johannesburg”, zegt Athol (53). “Ze hebben ons vier uur lang vastgebonden gehouden. Athol is twee keer met een mes gestoken”, vult echtgenote Jenny (41) aan. Het huis werd volledig leeggehaald en ook de auto werd meegenomen. Toen Athol een jaar later met zijn dochter petroleum ging halen voor de barbecue bij het benzestation, werd hij bedreigd door vier zwarte mannen. “Dat was de druppel. Ik zei tegen Jenny toen ik terugkwam: het huis staat te koop. We gaan hier weg.”

Maar het land verlaten is niet zo makkelijk voor de gemiddelde Zuid-Afrikaan. “De meeste Zuid-Afrikanen zitten vast, ze kunnen nergens heen”, zegt Jenny. En volgens Erica heeft Nederland ook niet de voorkeur. “De meeste Zuid-Afrikanen willen naar Australië of Groot-Brittannië. Dat lijkt cultureel het meest op Zuid-Afrika. Ik heb zelfs hier in Nederland voornamelijk Britse vrienden. Nederlanders denken vaak dat Afrikaans een soort oud-Nederlands is. Maar dat is niet zo, voor ons is Nederlands net zo goed oud-Afrikaans. De twee talen zijn honderden jaren geleden hun eigen weg gegaan. Toen ik hier aankwam, kon ik slechts de helft volgen van wat er gezegd werd.”

In Nederland gelden geen uitzonderingen voor Zuid-Afrikanen om aan een Nederlands paspoort te komen. Wel is er sinds 2010 een wereldwijde nieuwe regeling voor kinderen die voor 1 januari 1985 geboren zijn uit een Nederlandse vader en een niet-Nederlandse moeder. Die komen nu ook in aanmerking voor het Nederlanderschap, terwijl dat voorheen alleen het geval was als je een Nederlandse moeder had.

Jenny's moeder is Nederlandse en hield na haar vertrek uit Nederland in 1953 haar paspoort aan. Ook Jenny bezat dus een Nederlandse pas. Toch kostte het haar tien maanden om hier werk te vinden zodat ze haar man en kinderen over kon laten komen. Athol zit nog steeds in het proces om een Nederlands paspoort te krijgen. Jenny's moeder kwam mee. “Voor haar is Nederland net zo'n vreemd land als voor ons. We voelen ons Afrikaans.”

Van heimwee hebben ze geen last. “Als ik heimwee heb, zet ik een Zuid-Afrikaanse nieuwszender aan. Dan ben ik snel genezen”, zegt Erica. Het is met name president Zuma die haar tegenstaat. ‘Een gevaarlijke man’ noemt ze hem. “Mandela was een fantastische man, toen hij aan de macht kwam hadden we hoop. We

Jenny en Athol Tresidder: ‘De meeste Zuid-Afrikanen willen naar Australië of Engeland’.

FOTO PATRICK POST

Zuid-Afrikanen hebben meer met Groot-Brittannië dan met Nederland

Dr. Bart de Graaff, historicus en hoofdredacteur van het tijdschrift *Zuid-Afrika*, gepromoveerd op ‘De mythe van de stamverwantschap, Nederland en de Afrikaners, 1902-1930’: “De PVV en de SGP toveren een konijn uit de hoed die er niet is. De meerderheid van de Zuid-Afrikanen voelt geen band met Nederland. Zij voelen meer verbinding met Engeland, zowel qua bouwstijl als qua taal. De helft van de Zuid-Afrikanen heeft ook Britse

voorouders. Historisch en cultureel gezien zijn we familie van dezelfde stamboom, de Dietse stam. Maar we zijn geen stamverwanten, stamverwantschap is een begrip dat in de geschiedenis vaak is misbruikt, zoals in de Tweede Wereldoorlog. Er heeft ook altijd een gespannen relatie tussen de twee volken bestaan. Tijdens de negentiende eeuw zagen Nederlanders de Afrikaners als wreed en andersom werden wij als betweters gezien. Pas

maakten grapjes over mensen die het land uit angst ontvluchtten. Maar Zuma wakkert de spanning tussen blank en zwart alleen maar aan.” Jenny en Athol beamen dat. “Malema, de leider van de ANC-jeugdbeweging zingt ‘kill the Boer’, dat betekent

voor ons ‘dood de blanke’. De rechtbank heeft het lied veroordeeld, maar het ANC praat het goed. Wij voelen ons als blanke groep onbeschermd door de regering.”

Erica ziet dat anders. “Er is statistisch gezien meer geweld onder

tijdens de Boerenoorlogen kwam er positieve aandacht voor de Boeren. Zuid-Afrikanen als Malan en Hertzog kwamen hier studeren in de jaren dertig van de vorige eeuw. Maar met de komst van apartheid ontstond er weer een kloof, waarbij wij als ‘stamverwanten’ vonden dat wij het recht hadden kritiek te uiten. Dat namen de Afrikaners ons niet in dank af, want wij als ‘stamverwanten’ zouden het toch juist moeten begrijpen?”

zwarten onderling dan van zwarten tegen blanken. Ik heb niet het gevoel dat een crimineel discrimineert, hij wil gewoon je auto en je geld hebben. Het zijn vooral chauvinistische Boeren die denken dat er een hetze tegen blanken plaatsvindt. Deze

Dutchmen beroepen zich op hun Nederlandse afkomst. Ik associeer ze vooral met uiterst conservatieve en racistische denkbeelden. En het is juist dat denken in Zuid-Afrika waar ik van weg wil, ieder verschil van inzicht wordt beslecht langs de lijnen van huidskleur.”

Wat verwachten ze eigenlijk van Nederland? Heeft onze politiek een rol te vervullen in de problematiek van het huidige Zuid-Afrika vanuit een soort van ‘stamverwantschap’? Nee, vinden Athol en Jenny. Athol: “Ik ben een Afrikaan. Zuid-Afrikanen voelen zich over het algemeen niet verbonden met Nederland of de taal, misschien de kleine groep Boeren met een hele duidelijke Nederlandse

‘Het was niet jouw vader, jouw opa of jouw overgrootvader die op de Kaap is geland, dus wat heb jij er dan nog mee te maken?’

achtergrond.” Wel vinden ze dat westerse politici in het algemeen aan de kaak moeten stellen wat er gebeurt in Zuid-Afrika. “Als de Britse premier Cameron tijdens een ANC-jubileum de ANC-regering feliciteert met de geweldige taak die ze hebben volbracht, dan vraag ik me af wat dat betekent. Dat zegt mij dat hij instemt met het grootschalige geweld dat plaatsvindt, ook tegen mij, terwijl hij een van de machtigste naties ter wereld vertegenwoordigt.”

Erica twijfelt. “Een blanke Zuid-Afrikaan heeft laatst een brief gestuurd aan Geert Wilders. Of hij hun niet aan een Nederlands paspoort kon helpen omdat zij Nederlandse voorouders hebben. Zij hadden er toch ook niet om gevraagd om in Zuid-Afrika te belanden? Ik vond dat opvallend. Enerzijds hebben ze een punt. Het waren Afrikaners met een Nederlandse achtergrond die apartheid hebben gebracht, zoals Daniël Malan en Hendrik Verwoerd. Daarnaast hebben we de taal die ons toch verbindt. Er is dus een historische band. En ik vind het goed dat Nederland zich van die band bewust is en zou het goed vinden als Nederland het makkelijker zou maken voor Zuid-Afrikaners om hier aan werk te komen. Maar aan de andere kant kan je ook zeggen dat je je niet altijd kunt blijven beroepen op de geschiedenis. Het was niet jouw vader, jouw opa of jouw overgrootvader die op de Kaap is geland, dus wat heb jij er dan nog mee te maken?”

Jenny en Athol hijsen zich in hun winterjassen. “Je kan wel gaan zeuren over het weer of het gebrek aan ruimte, maar we zijn hier zelf naartoe gekomen en dan pas je je aan. We zijn heel blij dat we hier nu wonen. We voelen ons Afrikaans, niet Nederlands, maar onze kinderen kunnen nu wel veilig over straat, je hoeft hier niet alert te zijn. We zien nu eindelijk weer een toekomst voor ons.”